

életrevalóságát fogják kitüntetni, másrészt pedig csalhatatlan világot vetnek fejlődő kulturai állapotunkra is.

Pest 1869. nov. 12-én.

Közli a havi ülés meghagyásából

Rómer Flóris.

Egyv eleg.

(*Mátyás király Stambulban őrzött budai kéziratai*), mint ma legnagyobb örömmel olvassuk, a m. n. muzeumnak visszaadták, és ha ő Felsége utazásának egyéb kihatóbb eredménye nem lett volna, mi ezen szerzeményt valóban epochális dolognak tekintjük. Eddig csak a külföld dicsekedhetett ezen világhírű műkincsek remekjeivel, most lesz nemzeti intézetünknek is néhány darabja, melylyel halhatatlan királyunk emlékét szentesítse. Köszönet ő Felségének és azoknak, kik ezen nemzeti ügyben fáradoztak, köszönet a hatalmas Szultánnak, ki nemzetünk iránti rokonszenvét ez által bebizonyította. Oly dolognak tartjuk ezt, melyért csekély eszünk szerint a nemzet, főleg az akademia, a tudomány nevében örömét és köszönetét kifejezhetné!

(*Örvendetes hírként*) közölhetjük, hogy a nm. vallás- és közoktatási miniszterium 2000 frt. utalványozott azon magyar érmek megszerzésére, melyek a b. Ocskai-féle hirneves gyűjteményből Bécsben elárvereltetnek. Vannak azok közt oly ritkaságok, melyeket más alkalommal alig sikerülend nemzeti intézetünknek máshonnan kapni, és mivel épen a m. n. muzeum van leginkább arra hivatva, hogy teljes magyarországi éremgyűjteménye legyen, óhajtjuk, hogy a hiányzók egy nagy részét-éremtárunkba bekebelezhessük.

(*A muzeumi régiségtárt*) novemberben 2423-an látogatták, nevezetesen 7-én vasárnapon 732-en; 8-án hétfőn 380; 15-én hétfőn 166; 21-én vasárnapon Károly oláhországi fejedelmen és nején kívül 548-an; 22-én hétfőn 362; 29-én hétfőn 235-en. Deczembertől márczius 15-ig a muzeum zárva marad. A régiség osztályban hétköznapiakon 12—1-ig lehet az örrel értekezni; tudományos kutatások a dolgozó teremben végbe vihetők, ezekre az alkalmas időt előleges bejelentés után, az ör határozza meg.

(*Emberek barlangjai Basuto-országban, délkeleti Afrikában.*) A tudósításokat, mintha a basuto-k között emberevés volna még divatoan, ha nem vonta is teljesen kétségbe a világ, de legalább mindeddig túlzottnak tartotta. A főnebbi állítást igazolja azonban Bowker jelentése (*Anthropological Review* XXV. sz. apr. 1869.), mely ránk nézve annyiban bir különösen érdekel, a mennyiben a barlang-lakók létét újabb adatokkal támogatja. Bowker t. i. Thaba Bosiu-tól a hegyekbe menvén (valószínűleg 1868. dec.-ben), mintegy 130 yard hosszú és 100 yard széles barlangra bukkant, melyet következőleg ír le:

„... A magas és boltozatos tető füsttől és koromtól fekete; a földön mindenfelé embercsont-halmazok heverték, részint csakugyan földhalmozva, részint szerteszórva. A barlang előtt levő s lassankint lefejlő kőtömegeken is, a meddig a szem láthatott, csontok, koponyák heverték, ez utóbbiak, főleg nő- és gyermek-koponyák, rendkívül nagy mennyiségben. Ezeket tompa bárdokkal vagy élesített kövekkel vágták darabokra, mint a velő-csontokat, melyeket hosszában hasítottak szét. Csak néhányon voltak a tűznek nyomai észlelhetők; a barlang-lakók jobban szerettek főzni, mint sütni.

Képzeltetni, mily izgatottsággal kutattam át e komor üreget. Vezetőm oly helyre kísért, hol pár durva, rendetlen lépcső sötét karzatra szolgált; itt őrizték az áldozatokat, míg a sor rájuk került. Szökésre, gondolni sem lehetett. Vad embereknél, kiket tán az éhség kényszerít a legvégsőre, hogy eltökelt tengessék, még lehet érteni az emberévést. E népnél azonban másként áll a dolog: ez emberek termékeny földön laktak, melyen vad is bőségben volt. De azért ők nemcsak elleneikre vadásztak, hogy azokat fölfalják, hanem egymást is fölemésztették, saját törzsükből fogtak el egyéneket, s ha épen nem volt más áldozat, saját nejeik- s gyermekeikre került a sor! Röst, vagy czivódó nővel röviden végeztek s aztán izletes lakoma vált belőle; a gyermeket, ki sokat airt, elcsöndesítették s megfőzték; betegeket s gyöngéket nem hagytak tán természetes halállal kimulni, mert akkor nem tölthették volna meg mások gyomrát. Így volt ez a népnél. Mondják ugyan, hogy már évek óta megszűntek emberevők lenni, de én a barlangban csatlaltan bizonyítékot leltem az iránt, hogy az emberevés még gyakorlatban van, mert néhány csont még igen friss volt; nyilván valami erős csontu férfié lehettek, kinek koponyája érz-keményességű volt; a csuklókon még velőt s bizonyos kövér állományt láttam. Csak pár hó előtt ölhatték meg.

E barlang a legnagyobbak közé tartozott az egész vidéken, a mint értesültem, a kannibáloknak mintegy fő hadi szállásul szolgált. Egyéb-ként 30 év előtt a Moluta-folyótól a Caledonig az egész országot, továbbá a Putesana-folyamvidék egy részét emberevők lakták, s a körülöttök levő törzseket rettegésben tarták. Vadászcsapatokat küldtek ezek ki, melyek járt ösvények, kertek, legelők, itatók közelében lesbe állottak s különösen nőkre és gyermekekre vadásztak.

Még ma is sok emberevő él, s ugyan a napon, melyen ama barlangot meglátogattam, megismerkedtem egygyel közülök. Ez most mintegy 60 éves. Midőn még a barlangban lakott, egy ízben három fiatal aszszonyt fogott; egyet élettársul vőn, a két másikat pedig megfőzték. A házasság igen szerencsés volt, s a nő hamar hozzászokott az új életmódhoz, megmutatták a zugot is, mely e boldog családnak tartózkodási helyül szolgált. Ennek egyik sarja, csinos, izmos fiu, tejet hozott nekem. A férj neve: Rantlutsent, a nő: Mategyeni. Midőn a barlangból távoztam, széttört gyermek-koponyát találtam, mely virágcserepül szolgált valami gumós, asphodelacea-növénynek.

Néhány barátommal több kannibál-barlangot is meglátogattam a Caledon forrásainál; egyik-másik tágas, de egyik sem oly nagy, mint az imént leírt, a Thaba Bosiu közelében levő. Ama Caledon-barlangokat most is lakják, de már nem emberevők. Ott beszélte el nekem egy öreg vadember, hogy ő a régi jó időkben mintegy 30 embert főzött meg; s igen jogtalan s izetlen dolognak vélte, hogy az emberfőzés kiment a szokásból. Úgy látszik, mintha némely emberre nézve nagy varázs rejlenék a kannibalismusban. Egykor szép fiatal lányt raboltak el, de nem emésztették fel, mert a vadak egyike nőül vette. Rövid idő múlva eljött érte apja egy hitküldér kíséretében s kiváltotta; a díj 6 ökréből állott. Pár hétig szüleinél időzött a kannibál-feleség, aztán megszökött s barátaival maradt a barlangban . . .

(Heuszlmann Imre) egy cikket közölt a kalocsai ásatásokról. E szerint a másfél heti munkának igen szép sikere van: fölfedeztek egy román stílusú építészetben nálunk eddig még ismeretlen idomzatot (typust), a kápolna koszorus szentélyét, mely a francia építészeti iskolából való. Régi sírt négyet tatáltak, csontvázakkal s egy kis rézkehelylyel.

(A nyitra-iváncsai) Konstantinos Monomachos-féle koronát *De Linas* úr erővel a magyar királynak a byzanti császártól való függése jeleül tekintvén, egy kerek lapból, mely ugyanazon helyen jött napvilágra és sz. András apostol képét tartalmazza, azt hozta ki, hogy ezen korona I. András hűbéri királynak volt átküldve. Mit mond már most tudós francia barátunk, ha arról tudósítjuk, hogy egy egészen hasonló lemezt láttunk, mely sz. Pétert ábrázolja, ezen felirással: A' IIE TPOC; ebből alkalmasint az lesz a következtetés, hogy Péter király számára volt elküldve, s így ezen szerencsétlen királyunk alkalmasint a délkeleti és nyugati császároknak egyszerre volt hűbérnöke?! Így aztán könnyű lenne egészen új történelmi combinatiókra szert tenni. — Az említett két lemez azt gyaníttatja velünk, hogy ott alkalmasint Krisztus az egész apostoli társasággal volt a korona alsó övére alkalmazva, mert láttunk még egy négyszögű, táblázatosan csiszolt, aquamarinnal (?) diszített arany foglaltványt, mely az említett ékszerhez bizonyos viszonyban állhatott.

(Obsidian) darabokat találnak azon kovakő szilánkok közt is, melyekből, mint Ebenhöch esperes úr írja, a *koronczoói* határban egész vékával szedett össze.

(Gr. Károlyi Alajos) palotája számára Schröfl szobrász által szerkesztett és készített *candelaber*, melynek öntését Mohrenberg vezette, a bécsi cs. műipari muzeumban ki van állítva. Mikor jön meg azon időszak, midőn nagy uraink ilyen megrendeléseket fővárosunkban fognak tehetni? — A kiállítók közt gróf Waldstein János b. t. tanácsos tisztelt nevét olvassuk, ki szép gyűjteményéből többféle majolikát és porcellánt tett ki közszemlére; Fischer Mór porcellánjai is diszesítik ezen tárlatot. Van még egy tárgy, mely jelenleg feltűnő, a XVII. századbeli *kályhafiókok*, melyekhez még a fazekasok képtábláit, szentek szobrai s a ház-